

Nauji arba atnaujinti oficialūs NATO terminai

Dr. Vidas Valskys

*KAS terminijos komisijos pirmininko pavaduotojas,
Lietuvos kariuomenės Mokymo ir doktrinų valdybos vadovybės štabo
Doktrinų skyriaus vyr. specialistas*

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro įsakymu sudaryta Krašto apsaugos sistemos terminijos komisija periodiškai svarsto naujus arba atnaujintus (patikslintus ar papildytus) oficialius NATO terminus ir jų apibrėžtis (kai kurių terminų – ir pastabas), kurie Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka teikiami Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (toliau – VLKK) Terminologijos pakomisei ir, juos teigiamai įvertinus VLKK posėdyje, skelbiami Lietuvos Respublikos terminų banke. 2025 m. gegužės–spalio mėn. apsvartyta ir oficialiai patvirtinta per 40 įvairių karybos ir kitų sričių NATO terminų straipsnių. Dalį svarbesniųjų teikiame „Mūsų žinyno“ skaitytojams.

Bazinė ugnis (angl. *base of fire*, pranc. *base de feu*) – ugnis į priešų pajėgas ar pozicijas, siekiant sumažinti arba panaikinti priešų gebėjimą ugnimi ir judėjimu trukdyti jų puolančiam vienetai.

Pastaba. Bazinė ugnis gali būti leidžiama iš vieno ginklo arba ginklų sistemų grupės.

Kombinuotos pajėgos (angl. *combined arms*, pranc. *interarmes*) – sausumos operacijose – įvairių rūšių pajėgos, suderintai ir (ar) tuo pačiu metu naudojamos siekiant didesnio poveikio priešui nei naudojant jas paeiliui.

Demonstruoti (angl. *conduct a demonstration*, pranc. *mener*

une démonstration) - klaidinti ar atgrasyti asmenį, grupę asmenų ar organizaciją demonstruojant galią, bet nesiekiant sąlyčio.

Kova su savadarbiais sprogstamaisiais užtaisais (angl. *countering improvised explosive devices (C-IED)*, pranc. *lutte contre les engins explosifs improvisés*) - kolektyvinės pastangos sužlugdyti savadarbio sprogstamojo užtaiso įvykio sistemą, suardant tinklus, naikinant užtaisus ir ruošiant pajėgas.

Lemtingas smūgis (angl. *coup de main*, pranc. *coup de main*) - netikėta puolamoji operacija, kuri kartu su paramos operacijomis vykdoma siekiant sėkmės vienu greitu smūgiu.

Apsuptis (angl. *encirclement*, pranc. *encerclément*) - situacija, kai karinis vienetas arba kita formuotė yra apsupti ir izoliuoti nuo susisiektimo linijų, todėl netenka manevro laisvės.

Sekti ir paremti (angl. *follow and support*, pranc. *suivre et appuyer*) - judėti paskui pajėgas ir būti pasirengusiems joms teikti paramą.

Neribojamos ugnies rajonas (angl. *free-fire area*, pranc. *zone de feu à volonté*) - nustatytas rajonas, į kurį iš bet kokios ginklų sistemos galima šaudyti nederinant su tą rajoną nustačiusia vadaviete.

Jungtinės paramos ugnimi elementas (angl. *joint fire support element*, pranc. *élément d'appui-feu interarmées*) - štabo elementas, atsakingas už visų paskirtų jungtinės paramos ugnimi priemonių planavimą, koordinavimą ir panaudojimą visais lygmenimis.

Pastaba. Tai vienintelis jungtinės paramos ugnimi koordinatoriumas.

Pralaužti (angl. *penetrate*, pranc. *percer*) - prasiveržti pro priešų gynybą ir suardyti jos sistemą.

Pozicija (angl. *position*, pranc. *position*) - vieta ar rajonas, kurią (-į) užima karinis vienetas.

Pavyzdžiai. Atsarginė pozicija; pagrindinė pozicija; antrinė pozicija; paskesnė pozicija; papildoma pozicija.

Persekioti (angl. *pursue*, pranc. *poursuivre*) - pasivyti bandantį pabėgti priešą ar užkirsti jam kelią, siekiant jį sunaikinti.

Išlaikyti (angl. *retain*, pranc. *tenir*) – išsaugoti poziciją, siekiant užtikrinti, kad priešas negalėtų jos užimti ar ja naudotis.

Manevro schema (angl. *scheme of manoeuvre*, pranc. *plan de manœuvre*) – pagrindinė vado operacijos sumanymo išraiška, apibūdinanti, kaip pajėgos įgyvendins jo ketinimą ir kokius paramos planus ar priedus privalu parengti.

Sinchronizavimas (angl. *synchronization*, pranc. *synchronisation*) – karinių veiksmų organizavimas laike ir erdvėje pagal jų paskirtį taip, kad lemiamoje vietoje ir lemiamu laiku būtų pasiekta didžiausia santykinė kovinė galia.

Slopinimas (angl. *suppression*, pranc. *neutralisation*) – laikinas priešišku pajėgų ginklų sistemų galimybių mažinimas žemiau tikslams pasiekti reikalingo lygio.

Taktinis mobilumas (angl. *tactical mobility*, pranc. *mobilité tactique*) – gebėjimas greitai judėti iš vienos mūšio lauko dalies į kitą priešo atžvilgiu.

Taikinio orientyras (angl. *target reference point*, pranc. *point de référence d'un objectif*) – lengvai atpažįstamas natūralus ar dirbtinis vietovės taškas, kurio atžvilgiu paleidžiama ugnis ir įsišaudoma.

Pakreipti (angl. *turn*, pranc. *détourner*) – priversti priešišką subjektą judėti norima kryptimi.

Stabdymo linija (angl. *stop line*, pranc. *ligne d'arrêt*) – sausumos operacijose – vietovėje pasirinkta taktinės reikšmės linija, palei kurią dengimo pajėgų saugos elementas turi pristabdyti priešą ir mėginti priversti jį surengti planuotąją ataką.

Šie ir kiti terminų straipsniai skelbiami ne tik Lietuvos Respublikos terminų banke (<https://terminai.vlkk.lt/>), bet ir KAS intranete (skiltyje *Karyba / Terminai ir jų apibrėžtys*) bei nuolat atnaujinamoje NATO terminijos duomenų bazėje (<http://vidinis/kas/PPD/SitePages/NATO%20terminija.aspx>). Atkreipiame dėmesį, kad, renkant dokumentus, leidinius ir kitus tekstus, reikėtų vartoti oficialiai patvirtintus terminus.

VLKK taip pat aprobavo Krašto apsaugos ministerijos parengtą

Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatymo 1, 2 ir 3 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 13(1) straipsniu įstatymo projekto Nr. 25-7968(2) sąvoką **gynybos ir saugumo pramonės produktų gamybos vystymo projektas** (angl. *defense and security industry product manufacturing development project*), kuri apibrėžiama ir Terminų banke pateikiama taip: „Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatyme nustatytas sąlygas atitinkantis karinės įrangos, ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų ir (ar) jų komponentų gamybai vystyti skirtas projektas, kurį įgyvendinant taikomos specialiosios teisinio reglamentavimo išimtys ir (ar) sąlygos.“